

Iosif Conta a redat monumentalul opus bachian în toată plenitudinea, accentuându-i tumultul emoțional, lirismul, forța dramatică. Corul, care are rolul conducător în dramaturgia muzicală a lucrării, a evidențiat excelențele calității ale dirijorului Aurel Grigoraș demonstrând o virtuozitate de netăgăduit în interpretarea acestei „enciclopedii a artei contrapunctice” care este *Missa în si minor* (de menționat însă și lipsa numerică a vocilor bărbătești a căror partidă ar trebui completată).

Remarcabilă, de asemenea, prezența solistică a mezzosopranei Martha Kessler (cu bineștiută-i cultură și noblețe a interpretării), a sopranei Georgeta Stoleru (impăcabilă viziune stilistică) a tenorului Richard Riffel — din Statele Unite ale Americii — (o voce strălucitoare inegală însă pe toată întinderea sa) și a tinerei mezzosoprane Liliana Petrescu (un glas bine timbrat dar asupra căruia maturitatea trebuie să-și spună cuvântul). Mai puțin destinat acestui gen a apărut basul Pompei Hărășteanu a cărui voce prea vibrată, trebuie modelată cu o sporită grijă pentru acuratețea stilistică.

Se cuvine a releva și contribuția soliștilor instrumentiști Ioan Cațianis (flauto a traverso), Lazar Augustin Betea — oboe d'amore I, Vasile Bratu (oboe d'amore II), Nicolae Bănică (corno da caccia), Ilie Voicu (trompetă „Bach”), Mircea Popa (trompetă II), Nicolae Lupescu (trompetă III). Am lăsat la urmă, pentru a o evidenția în mod special, evoluția violonistului Radu Zvoristeanu, concertmaestru al orchestrei și a lui Iosif Sava — continuo, care au realizat un adevărat tur de forță.

Michaela ROȘU

CVINTETUL „CONCORDIA”

Pe parcursul istoriei artei componistice din țara noastră au luat ființă la diferite intervale de timp, ca o necesitate a împlinirii actelor cultural-muzicale, o serie de ansambluri camerale, primite de fiecare dată cu mare interes și bucurie — atât de publicul meloman, cât mai ales de specialiști (compozitori și muzicologi) — la intrarea lor în marea scenă a culturii muzicale românești.

Idealurile și realizările acestor ansambluri prezintă aspecte generale comune, în cadrul cărora specificul fiecăruia strălucește și se impune, toate fiind în ultimă instanță un exemplu de închinare și dăruire în fața artei sunetelor.

Materialul de față nu-și propune o enumerare a formațiilor camerale existente, atât din teama de a nu fi completă, cât mai ales pentru a nu se înțelege o ierarhizare a acestora. Sîntem convinși că acest ultim aspect revine istoriei, care va așeza la locul cuvenit fiecare înfrățire vocală, instrumentală sau vocal-instrumentală, ce înfrumusețează astăzi peisajul artistic românesc. Deci, așa cum reiese din titlul articolului ne vom rezuma la prezentarea (și aceasta sumară) a unui singur ansamblu cameral, respectiv Cvintetului de suflători „Concordia”, înființat în anul 1979 din inițiativa excepționalului muzician interpret Miltiade Nenoiu.

Desigur, cinci ani de prezență pe podiumul de concert nu constituie o excepție în viața muzicală românească, excepționale sînt idealurile și activitățile acestui colectiv, format din muzicieni de aleasă ținută artistică, cunoscuți și recunoscuți prin calitățile lor de mari interpreți. Este vorba de Nicolae Maxim — flaut, Eugen Glăvan — oboi, Valeriu Bărbucanu — clarinet, Nicolae Dănilă — corn, și Miltiade Nenoiu — fagot, reuniți în cvintetul de suflători intitulat „Concordia”, adică bună înțelegere, unire. Alegerea numelui este în strînsă legătură cu aspirațiile

și obiectivele ansamblului, Cvintetul „Concordia” propunându-și încă de la înființare atât reliefaarea fluidului muzical calitativ ce străbate toate perioadele istorice, cât și evidențierea valențelor creației muzicale românești contemporane, prezentă în repertoriul ansamblului prin lucrări ale compozitorilor noștri din toate generațiile.

Foarte sintetic, roadele unei munci extrem de susținute, plină de devotament și dăruire, efectuată cu mari eforturi și răsplătită doar cu bucuria reușitei, poate fi rezumată în :

— 129 de concerte susținute la București, Dej, Rîmnicu-Vilcea, Brașov, Slobozia, Bran, Craiova, Tescani, Făgăraș, cit și peste hotare, la Darmstadt, Heidelberg, Mannheim, Zürich.

— 672 minute înregistrate pentru Radio București, Radio Zürich, Electrecord.

— 2 discuri Electrecord, cuprinzînd : Mozart — *Cvintetul cu pian*, cu participarea pianistului Dan Grigore, și *Divertimento nr. 14 KV 270*; Liviu Ionescu — *Rezonanțe pastorale*.

— 7 portrete componistice românești, în transmisie directă la Radioteleviziunea Română.

— 37 de lucrări românești interpretate în primă audiere absolută.

— Un recital de muzică engleză și unul de muzică germană prezentate la Muzeul de Artă al R. S. României și la Radioteleviziunea Română.

— 11 participări la Festivaluri muzicale naționale și internaționale, dintre care amintim : „Festivalul Muzicii de Cameră de la Brașov”, edițiile 1981 și 1983; „Toamna Muzicală Craioveană”, edițiile 1982 și 1983; „Festivalul Internațional de Muzică Nouă — Darmstadt, ediția 1984.

— Invitat la Festivalurile de Muzică și Poezie, organizate de Radioteleviziunea Română împreună cu Radioteleviziunile din R.D.G. și U.R.S.S.

Remarcăm, de asemenea, inițiativa deosebit de frumoasă a acestui colectiv de a-și alcătui o parte din programele concertelor, astfel încît acestea să devină o tribună de exprimare a atitudinii muzicienilor noștri față de problemele majore cu care se confruntă omenirea. În acest sens, menționăm concertul susținut la Radioteleviziunea Română, în luna mai a acestui an, concert avînd ca emblemă „Muzica — limbaj al înțelegerii și păcii”, concert dedicat Anului Internațional al Muzicii. Programul a cuprins lucrări aparținînd unor compozitori din zece țări ale globului, dintre care patru în primă audiere mondială absolută. Reacția publicului a fost pe măsura evenimentului cultural-social, aplauzele meritate fiind atât un semn de mulțumire, cât și de aderare la atitudinea muzicienilor noștri de a servi cu armele frumoase și extrem de eficace, ale muzicii, ideea de pace.

Sînt cu adevărat impresionante munca și împlinirile acestui colectiv de muzicieni, ce a reușit să se impună nu numai pe plan național. Contribuția lor la viața muzicală a țării va fi cu siguranță un model pentru cei ce vor îmbrățișa arta interpretativă. Sînt convingeri ce se pot desprinde și din interesul și aprecierile cu care presa de specialitate a răsplătit acest minunat colectiv de muzicieni. Cităm cîteva dintre ele :

— „Talent, trudă, profesionalism, dar și o nestăvilită pasiune, iată ce-i reunește pe acești distinși muzicieni într-o familie camerală” (Adriana Șerbănescu, în programul de sală din 8 XII 1981, al Radioteleviziunii Române).

— „Cvintetul Concordia este o formație de referință în peisajul muzicii noastre camerale, fiecare apariție constituind un moment de delectare...” (Viorel Crețu, în revista „Muzica” nr. 1—2, din 1982).

— „Concordia — un excelent cvintet de suflători, la care paleta culorilor, mobilitatea, profunzimea atmosferei, lasă o puternică impresie.” (Claudiu Moldovan, în revista „Ramuri” nr. 5 din 1983).

— „Concordia — un ansamblu care stabilește etaloane de interpretare atât pentru muzica veche, clasică, cât și pentru muzica secolului nostru”. („Grosskreis Rhein-Neckar” nr. 181/7, din 6 VIII 1984 — Heidelberg).

— „Am avut, încă dintru început, o impresie foarte bună despre această formație. Găsesc că este un colectiv excelent ca *individualitate și ca formație* de un foarte bun profesionalism...”

(Anatol Vieru, în „Flacăra”, nr. 22, din 31 V 1985).

— „Eu cred că trebuie marcat mai întâi faptul că membrii „Concordiei” nu sînt numai instrumentiști foarte buni, dar că sînt foarte buni împreună: că, văzîndu-i și ascultîndu-i, nu asistăm la izbucnirea unei personalități, ci la o conlucrare artistică remarcabilă, care aduce cu sine o nouă calitate, pe care noi o iubim așa de mult în muzica de cameră”.

(Myriam Marbe, în „Flacăra”, nr. 22, din 31 V 1985).

— „I-am ascultat la noi, și în alte centre europene, unde au obținut succese remarcabile și aprecierile criticii muzicale străine. Concordia e cea mai bună formație de suflători de la noi”.

(Ștefan Niculescu, în „Flacăra”, nr. 22, din 31 V 1985).

— „Un mănunchi omogen de adevărați profesioniști, în sensul înalt al cuvîntului, așa cum nu găsești azi decît arareori”.

(Aurel Stroe, în „Flacăra”, nr. 22, din 31 V 1985).

Este firesc ca această impresionantă activitate să fie apreciată și de forurile noastre culturale. Cîvîntul „Concordia” este Laureat cu premiul întâi la Festivalul Național „Cîntarea României” ediția 1983 și distins cu Premiul Criticii al A.T.M. pe anul 1984.

Sîntem convinși că și viitorul acestui colectiv va fi dintre cele mai frumoase și că preocupările sale intense, pline de inițiativă, vor fi încununete prin susținerea unor concerte ce vor bucura și lumina sufletul multor iubitori ai muzicii.

Ulpia VLAD

TRIO „ROMANTICA”

În fluxul continuu și mereu mai amplu al vieții muzicale camerale bucureștene apare tot mai des pe afiș numele unei formații: Trio „Romantica”, definind o stare de spirit contemporană și nu o epocă a istoriei muzicii, pentru că membrii săi — violonistul George Dima, violistul Ștefan Gheorghiu și violoncelistul Constantin Gheorghiu-Holban — nu abordează în exclusivitate repertoriul romantismului secolului XIX, ci și-au propus să cuprindă o largă paletă stilistică, înglobînd atît creații aparținînd preclasicismului, clasicismului, romantismului, cît și lucrări contemporane.

Romantica este dăruirea și angajarea cu tot elanul tinereții în a reda muzica la puritatea sa deplină, trecută din incandescența spiritului creator în incandescența spiritului interpretativ.

Ardentă căutare a muzicii, în dorința de a o dăru publicului spre a-l cîștiga de partea frumosului se întîlnește cu reala bucurie de a cînta, care respiră din fiecare sunet produs de cei trei instrumentiști ai formației, determinînd o fericită alegere a repertoriului și chiar crearea unor lucrări pe care compozitorii le dedică trio-ului recent constituit. Este cazul majorității pieselor înscrise în programul concertului susținut de Trio „Romantica”, în 8 iunie 1983, la Sala Studio a Ateneului Român.

Începînd cu *Trio romantic op. 62 nr. 2* de Dumitru Bughici și încheiînd cu *Trommel-Bass* de Myriam Marbe, Trio de coarde „Romantica” a evidențiat patru modalități ale spiritului romantic contemporan românesc, în care s-au înscris și *Trio* de Ștefan Niculescu, și *Fantezia „Orfeu”* de Doru Popovici.

Structurat în patru părți care se cîntă legate două câte două, cu o singură întrerupere (rupere) la mijloc, *Trio romantic* de Dumitru Bughici, scris în 1984, aduce o bogată paletă melodică și ritmică specifice compozitorului. După introducerea amplă și calmă, partea a doua se precipită în ritmuri sincopate, dar partea a treia este cea care dă titlul trio-ului, desfășurîndu-se într-o melopee cursivă, cald-vibrîndă de o nostalgie senină, cu accente patetice, rezolvate în finalul luminos, optimist al dialogului contrapunctic dintre cele trei instrumente.

Fantezia „Orfeu” op. 8, nr. 2 de Doru Popovici este o lucrare ce a incitat la discuții contradictorii în anul cînd a fost creată, 1955, fiind prima lucrare dodecafonică scrisă la noi în acea perioadă, dar dovîndu-se astăzi o pagină de poetică meditație la un posibil destin al muzicii, o indestructibilă imbinare a vocilor în țesătura contrapunctică a pinzei sonore.

Cu *Trio pentru coarde* Ștefan Niculescu a încercat o adaptare a piesei *Sincronie* (1979), dar după cum mărturisește autorul „a ieșit altceva”. Desigur a ieșit o lucrare pentru trio perfect încheată, cu un dramatism substanțial, în care vocile se luptă să se individualizeze din magma sonoră, cu o voință, insistență și forță ce vizează disperarea, reușind să se irizeze în luminoasele flageolete și melopeea finală a violoncelului.

Dacă în primele trei piese ale concertului formației *Trio „Romantica”* a fost predominantă latura melodică și încheștarea vocilor în polifonie sau în „sincronie”, piesa a patra, *Trommel-Bass* de Myriam Marbe propune ca dominantă pulsația metrică (luînd ca exemplu sunetul repetat în bas, atît de des întîlnit în muzica barocului) și înfruntarea dintre acesta și tendința de eliberare temporală. Așa cum declară autorea, însă, confruntările sînt nu numai temporale, ci implică o mulțime de alte aspecte, unul din acestea fiind corespunzător „unei implicabilități, exprimată în muzică printr-un ritm continuu și egal, căreia i se poate opune o (care poate fi privită printr-o) spărtură ce o transformă timbral”. Și într-adevăr, bogăția timbrală etalată de cele trei instrumente de coarde e singura care se poate întrece cu obsedanta pulsație, dîndu-i formă și culoare, pulsație care este gata s-o „înghită stereofonic” (prin toba — minuiță de Mihaela Stănculescu, sau alte instrumente de percuzie ce pot fi folosite). Implicațiile precum și rezolvările (nerezolvările) acestei înfruntări ar putea face obiectul unei analize mai profunde, pe care spațiul acestui articol nu ne-o îngăduie.

Cît privește aportul celor trei membri ai Trio-ului „Romantica” la realizarea acestui concert de prime audiții românești este de remarcant acuratețea interpretării, perfectă omogenizare, seriozitatea și probitatea de înaltă profesionalitate cu care au fost alese și rezolvate din punct de vedere muzical-interpretativ fiecare piesă în parte. Evoluțiile meritorii ale violonistului George Dima, ale violistului Ștefan Gheorghiu și ale violoncelistului Constantin Gheorghiu-Holban, cu vibranta lor dăruire, cu sonoritățile adecvate stilurilor abordate, confirmă valoarea unui trio de coarde constituit cu talent și muncă perseverentă.

Mihaela MARINESCU

RECITAL MIRCEA CĂLIN — STELUȚA RADU

Evoluția cuplului instrumental Mircea Călin — Steluța Radu în seara camerală din 8 iunie găzduită de Ateneul Român a suscitat un dublu interes. Pe de o parte audierea celor doi instrumentiști de semnificativă valoare ai tinerei generații într-un program substanțial, pe de altă parte debutul în recital al violonistului Mircea Călin pe această scenă. Desigur că